

Een gereedheidskist voor het omgaan met online informatie

Dit document hoort bij deel 4 van de serie 'Wegwijs in informatie' door Roeland Smeets op Mediawijzer.net: 'Met onderzoek en overleg het nepnieuws te lijf'. Tip: kijk voor meer informatie en materiaal ook op www.mediawijzheid.nl.

Als je een bron tegenkomt die je nader wilt onderzoeken – enkele tips

1. **Ga “stroomopwaarts”**. De meeste webinhoud is niet origineel. Probeer de afkomst, de bron van de onderzochte informatie te ontdekken.
2. **Lees “er omheen” (*laterally*)**. Stel dat je tijdens een internetzoektocht stuit op een site met interessante, nieuwe informatie en je wilt weten of die wel betrouwbaar is, dan heeft het weinig zin om die site zelf uit te pluizen. Veel zinvoller is het om te onderzoeken wat anderen oordelen over die site. Want die site is natuurlijk lovend over zichzelf. *De waarheid ligt in het netwerk*. Dus als je bijvoorbeeld de site Nu.nl op betrouwbaarheid wilt onderzoeken, zet je in Google: **www.nu.nl - site:nu.nl**. Zo krijg je de resultaten óver deze website zonder de resultaten ván deze website.
3. **Typ link:[URL van de website]**. Google toont dan alle sites die er een link mee hebben.
4. **Keer terug en begin opnieuw**. Als je verdwaald raakt of niet verder komt, ga dan terug naar je vertrekpunt en begin opnieuw, je zult zien dat je nieuwe (wellicht bruikbare) informatie vindt omdat je tijdens je tweede poging betere zoektermen gebruikt.

Een goede gewoonte

Als je online iets vindt dat een heftige emotie – vrolijkheid, boosheid, trots, etc. - bij je teweeg brengt. **STOP!** Want het gaat hier echt om iets dat je moet checken, en: niets gaat zo snel als woede. <http://www.smithsonianmag.com/science-nature/what-emotion-goes-viral-fastest-180950182/> Het bovenstaande heb ik uit *Web literacy for student fact-checkers*: <https://webliteracy.pressbooks.com/> Mike Caulfield

Begrippen

Misinformatie: niet opzettelijk foute informatie

Desinformatie: opzettelijk verkeerde informatie

Hoax: opzettelijk bedrog dat voor waarheid moet doorgaan

De ergste hoaxes zijn degene die:

- lang meegaan;
- behoorlijk vaak bezocht worden;
- vertrouwd worden door de mainstream media.

Verrassend: hoax-artikelen zijn langer dan niet hoax-artikelen, maar ze bestaan meestal uit platte tekst met weinig links naar het web en Wikipedia. Legitieme artikelen zijn coherenter dan hoax-artikelen. Naar hoax-artikelen wordt minder doorverwezen, het aantal doorverwijzingen is kleiner en vaak onlangs in het leven geroepen door de schrijver van het artikel of door een anoniem persoon.

Bron: Srijan Kumar, Universiteit van Maryland

Nepnieuws bevechters in Nederland...

Deze personen en partijen houden zich bezig met het bestrijden van nepnieuws:

Nieuwscheckers <http://nieuwscheckers.nl/nieuwscheckers/>

Peter Burger, nieuwschecker sinds 1990: <http://www.gestolengrootmoeder.nl/wordpress/>

Klopt dit wel? Van de Volkskrant: <http://www.volkskrant.nl/klopt-dat-wel--storystream/>

De NRC checkt: <https://www.nrc.nl/search/?q=%22nrc%20checkt%22>

...en internationaal

Internationaal fact-checking network: http://www.poynter.org/fact-checkers-code-of-principles/?_sp=af0e7a2f-29a8-43bf-a0d9-13e9a2403437.1493788667776

Politifact: <http://www.politifact.com/>

Factcheck.org: <http://factcheck.org/>

<https://www.theguardian.com/news/reality-check>

<http://quoteinvestigator.com/>

Betrouwbare checkers op klimaat-gebied: <http://climatefeedback.org/>